

Balázs Géza

Gárdonyi és az öröm

Mintha a bibliai boldog mondások eleveznének meg, vagy Mihail Bahtyin, orosz esztéta gondolatai, elmélete a középkor és a reneszánsz karneváli világérzékeléséről, népi nevetéskultúrájáról – Gárdonyi Titkosnaplójában, annak is tezaurusz-fejezetében: Öröm (vígság, boldogság). A szív: rebben, lobban, pezsdül, muzsikál, vidámkodik, vidámodik, vigadozik, örvendezik. A szem: gyönyörködik, nevet, mosolyog, könnyez, elnézeget. Örömszemmel néz. Mozdulatok: körülrepdes, táncol, körülzeng, lobog, ugrál, csókol, tapsol, tombol, ujjong, cirógat, cukroz. Az öröm összetételei: örömtűz, örömmáldozat, örömdal, örömuzene, örömkürt, örömtrombita, örömpohár, örömebéd, örömnapp, örömóra, örömnünnep (pünkösd, karácsony), örömjaj, örömmámor, örömanya, örömapa. Az öröm jelei: dal, zászló, ruha, sorlóvés, salve-üdvözlés; rányerít, felkunkorít. Az öröm képei: lakodalom, tor, menyegző, menyasszony, vőlegény; fellobogózás, harangzúgás. Rikolt, kurjong; örömkialtás, örömondó; énekel, füttyörész, ujjong, furulyál, óda. Az öröm szavai: alleluja, éljen. Vig: dévaj, pajzán, pajkos, játszi. Dévajkodik, pajzánkodik, pajkoskodik, játszik. Nevetgél, megtréfál, nekibodorodik... Deákélet, farsang, pillangó. Farsangol. Szálldogál, viháncol, vigad. Boldogság: sütkérezik, sétál, elandalodik, fürdik, lubickol, ladikáz, ringatózik, üdít, üdül, ringat, andalít, megrészeget, legelész, szagolgat, danol, dorombol. Dinnyéz, terít: refektórium, disznópörkölés; fölöz, leszed, leszedeket. Földosztás. Édesedik, remeg, üdvözöl, mámorít; siker, gyümölcs; szabadul, meggyógyul. Sétatér, paradicsom, szabadság, napsugár; ünnep, tedeum, bál, lakodalom, násznép, névnap, szélenyhe, leánykérő, madárdal. Jelzői: fellegtelen, tavaszi, muzsikás, boldogságos, selymes, rózsaszín, illatos, napos, szabad. Mámorító, üdvözítő, részkető; vidító, kedvbresztő, csörgős, szívélesztő, bolondos. Képtár: angyali üdvölet, kánai menyegző, gyermekszoba, rózsáskert, dinnyevásár, mézeshét, szüret. (Gárdonyi Géza: Titkosnapló. Szépirodalmi, 1974.)

Tegyük hozzá: énekszó, muzsikaszó (Kivilágos kivirradtig, Nem élhetek muzsikaszó nélkül), hév, elragadtatás, szédület, (mindennapi) katarzis, élmény-..., szerelmes levél, gyönyörűség, gyönyör, kéj, mámor, lobogás, örömmámor (eufória), extázis, révület, részegség, kábulat, transz...

(Forrás: <http://www.balazsgeza.hu/?p=13165>)